1923-рэ илъэсым гъэтхапэм къыщегъэжьагъэу къыдэкІы

№ 124 (22813)

2023-рэ илъэс

МЭФЭКУ

БЭДЗЭОГЪУМ и 13

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИІЭП

6 + тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

ЧІыгур хьалэлэу къегъатэ

ХэтэрыкІхэм адэлажьэу Адыгеим исыр бэп. ЗэкІэмкІи ахэм чІыгоу агьэфедэрэр гектар 50 зэрэхьурэр. Картофыр къызщагъэк Прэр Джэджэ, Кощхьэблэ, Красногвардейскэ, Мыекъопэ ык И Шэуджэн районхэр ары. ХэтэрыкІхэм якъэгъэкІын пылъ цІыф чанхэм ащыщ непэ нэІуасэ шъузыфэтшІырэр, ар Шэуджэн районымкІэ къуаджэу Хьакурынэхьаблэ щыпсэурэ Мэрэтыкъо Руслъан ары.

— Илъэс 20-м къехъугъ тиунагьокІэ картоф къызыдгьэкІырэр. Зы гектарым щедгъажьи, щым, плым тынэсыгь, мыгьэ ар къызщыдгъэкІыгъэ чІыгум хэдгъэхъуагъ. УблапІэр къиныгъэ, Іофшіэнхэр зэкіэ Іэкіэ дгъэцакІэщтыгъ. Тисабыйхэр къыддэІэпыІэщтыгьэх. Ащыгъум картофыр ІэкІэ хатлъхьэщтыгъ шІуанэкІэ машэхэр тшІыхэзэ, ятІэр еттхъулІэщтыгъ, тпкІэщтыгъ. Чылэхэм къащыхъугъэхэм ар дэгъоу ашlэ, — **къыт-** фијотагъ Мэрэтыкъо Руслъан. – Руслъан, сыда анахьэу картофыр бгъэтІысхьанэу къызкІыхэ-

пхыгъэр? – ПсэолъэшІ сэнэхьатыр ары сикІэлэгъум сызфеджэгъагъэр. «Краснодардортрестым» иучасткэ сырипащэу Іоф щысшІагъ. Тянэ изакъоу унэм къызенэм чылэм сыкъэкТожьи, Джэджэ гьогушІ ПМК-м сыкІозэ прорабэу бэрэ сыщылэжьагь. Ащы-

гъум хэкум ит къуаджэхэм ащыпсэухэрэм, зэкІ пІоми хъунэу, яхатэхэм помидор къаща гъэкІыщтыгъ, краим икъутырхэр джащ фэдэу картофым яшъыпкъэу пылъыгъэх, икъэгъэкІын фэкъулае хъугъагъэх. Іоф зыдэсшіэгьэ кіалэхэм сытырагьэгушІухьэгъагъ, яшІуагъи къысагъэкІыгъ.

Ащыгъум Руслъан чІыгу гектариплІ бэджэндэу хабзэм къыІихи, зым картоф, адрэхэм хъырбыдз атыришІыхьэгъагъ. Нэужым нэмыкІ культурэхэри къыгъэкІыхэзэ, къызэрэщыхъухэрэр ыуплъэкІугъ, картофыр къахихыгъ. Джарэущтэу чІыгум дэлажьэу ригъэжьагъ.

Руслъан иунагъо, исабыйхэм къызэращимыгъэкІэщтым ренэу пылъыгъ, иІофхэри зэпыфагъэх. Мы лъэхъаным картофыр нахьыбэу ешІэ, ар Іузыщыщтхэр къыгьотыгьэх, Іоф зэригьашІэхэрэр къыфэразэх, ищыкІэгъэ техникэр зэригъэгъотыгъ.

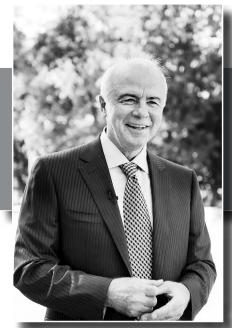
Зы унагъом фэдэх

Картоф хэхыжьыныр къызысыкіэ, Руслъан иіофышіэхэр мафэ къэс шъофым къащэх. Ахэр нэбгырэ 12 — 15 хъухэу мэлажьэх, чІыгур зыдэщылъым къыпэблэгъэ къутырхэу Хапачевымрэ Кировымрэ адэсых. Пчэдыжьым сыхьатыр 6-м рагъажьэшъ, 12-м нэс Іоф ашІэ.

Руслъан дэжь илъэсыбэ хъугъэу къэкІох, зэгурэІох, яунагьохэм арыхъухьэхэрэм нэсыжьэу ашІэ. Ахэм ащыщэу Виктор Сердюковым мары къытфиІотагъэр:

(Икіэух я 3-рэ нэкіуб. ит).

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо упч!эжьэгъоу, Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым

Адыгэ Республикэм и Къэралыгьо упчІэжьэгьоу, Мыекьопэ къэралыгьо технологическэ университетым и Президентэу, социологие шІэныгьэхэмкІэ докторэу, профессорэу, гьэсэныгьэмкІэ Урысые академием иакадемикэу ТхьакІущынэ Асльан ыныбжь ильэс 76-рэ зэрэхьугьэр хигьэунэфыкІыгь.

Адыгеим илъэси 10-м ипэщэгъэ Аслъан Кытэ ыкъор 1947-рэ илъэсым Улапэ къыщыхъугъ, Адыгэ кlэлэегъэджэ лъэныкъо за

институтым (джырэ АКъУ-м) филологиемкіэ, физическэ піуныгъэмкіэ ифакультетхэм ащеджагъ. 1971-рэ илъэсым имакъыщыублагъэу физическэ культурэмкіэ ыкіи спортымкіэ икомитет, 1983-рэ илъэсым щегъэжьагъэу гъэсэныгъэм ита

хэр ащиlыгъыгъэх. 1993-рэ илъэсым Мыекъопэ технологическэ институтыр ыгъэпсыгъ ыкlи ащ

ылъэныкъокІэ пэщэ ІэнэтІэ зэфэшъхьаф-

ипащэ хъугъэ, пэщэныгъэ дызэрихьэзэ 2004-рэ илъэсым апшъэрэ еджапІэр университет ашІыжьыгъ.

ТхьакІущынэ Аслъан Адыгеим и Парламент изэІугьэкІэгъу зэфэшъхьафхэм ядепутатыгъ, 2006-рэ илъэсым итыгъэгъэзэ мазэ и 13-м къыщыублагъэу 2017-рэ илъэсым ищылэ мазэ нэс Адыгэ Республикэм ипэщагъ.

А уахътэм тишъолъыр ихэхъоныгъэ лъэныкъо зэфэшъхьафхэмкlэ дэлэжьагъ. Ахэм ягугъу къышlыгъ АР-м и Ліышъхьэу Къумпіыл Мурат Тхьакіущынэ Аслъан имэфэкікіэ фэгушіозэ:

«Республикэм щыпсэухэрэм ык lи федеральнэ пащэхэм къызэрэдырагъа-штэрэм иш lyaгъэк lэ, къырихьыжьэрэ loфыгъохэр шlyaгъэ хэлъэу гъэцэк laгъэ хъугъэх. Социальнэ ык lu инфраструктурнэ псэолъабэ республикэм къиуцуагъ, проектыбэу джырэ уахътэм шъолъырым

щыпхырытщыхэрэм льапсэ афэшlыгьэ хьугьэ. Асльан Кытэ ыкьор джащ фэдэу льэпкь-культурнэ, гьэсэныгьэ ыкlи общественнэ-политическэ проектышхохэу льэпкьхэм языкlыныгьэ, мамырныгьэм игьэпытэн афэlорышlэхэрэр пхырыщыгьэнхэм дэлэжьагь. Ащ ишlуагьэкlэ ильэсыбэ хьугьэу Урысыем ишьольыр рэхьатэу ыкlи зэтеуцуагьэу Адыгеир щыт. Тхьакlущынэ Асльан непи Адыгеим ихэхьоныгьэ фэлажьэ къэралыгьо гьэlорышlэнымкlэ шlэныгьэу ыкlи lофшlэкlэ амалэу иlэмкlэ къыддэгуащэзэ, апшьэрэ гьэсэныгьэм ихэхьоныгьэ иlахь хильхьэзэ.

Урысые Федерацием и Президент и Указ

Урысые Федерацием икъэралыгъо тын фэгъэ- шъошэгъэным ехьылlагъ

Илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фыриlэу Іоф зэришіэрэм фэші орденэу «Хэгъэгум ыпашъхьэ гъэхъагъэу щыриіэхэм афэші» зыфию я ІІ-рэ шъуашэ зиіэм имедаль Хъоткъо Саниет Хьисэ ыпхъум — Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэрэ Адыгэ Республикэм иминистрахэм я Кабинетрэ я Администрацие ипащэ игуадзэ фэгъэшъошэгъэнэу.

Урысые Федерацием и Президентэу Владимир ПУТИН

Москва, Кремль бэдзэогъум и 10, 2023-рэ илъэс N 512

ЧІыопсым идэхагъэрэ ибаиныгъэрэ шІу зылъэгъухэрэм апае экскурсиехэр, зэнэкъокъухэр, къэгъэлъэгъонхэр зэхащэщтых, ахэр экогупчэу «Гъозэрыплъэ», «мэзчэтыум илъагъо» къызщызэІуахыгъэм, щыкІощтых.

А лъагъом урыкіоныр къинэп, километритіу икіыхьагъэр. Ащ икъежьапіэ мэзчэтыум исаугъэт щыт, ыбгъухэмкіэ интерактивнэ станциехэр, мэкъэгъэlу пхъэмбгъухэр, мэзчэтыум ипсэукіэ, ышхыхэрэр, изекіуакіэ къэзыіуатэхэрэр аlутых.

Заповедникым ипресс-къулыкъу макъэ къызэригъэlурэмкlэ, а мафэм зэхащэщт lофтхьабзэхэр инхэми цlыкlухэми ашlогъэшlэгъоныщтых. Нахь куоу мэзчэтыум пылъ къэбархэр зэзыгъашlэ зышlоигъохэр мастер-клас-схэм ахэлэжьэщтых, лекциехэм ядэlущтых.

Мэзчэтыухэр заповедникым зэрэщыхагъэкІодыкІыгъагъэхэмрэ илъэсыбэ текІыгъэу къызэрэхагъэхьожьыгъэхэмрэ апылъ къэбарыр зышІэнэу

фаехэр документальнэ фильмэу «Леопард — возвращение легенды» зыфиlорэм рагъэплъыщтых.

ИлъэсиблыкІэ узэкІэ-Іэбэжьмэ, 2016-рэ илъэсым, бэдзэогъум и 15-м, мэзчэтыу щырхэр мэзым щыпсэунхэу зыщагъасэхэрэ Гупчэу заповедникым иІэм иІофышІэхэм апэрэ мэзчэтыухэр мэзым хатІупщыхьэгъагъэх. Джащ къыщегъэжьагъэу илъэс къэс а мафэр мэзчэтыум и Мафэу хагъэунэфыкІы.

ЦОКОВ Олег Юрий ыкъор

Дзэ операцие хэушъхьафыкІыгъэу Украинэм щыкІорэм икъулыкъу пшъэрылъ ыгъэцакІэзэ, генерал-лейтенантэу Цоков Олег Юрий ыкъор щыфэхыгъ.

Олег Юрий ыкъор 1971-рэ илъэсым Іоныгъом и 23-м къэхъугъ. Ташкент дэтыгъэ апшъэрэ дзэ команднэ училищыр 1994-рэ илъэсым, М. В. Фрунзе ыцІэкІэ щыт дзэ Академиер 2000-рэ илъэсым къыухыгъэх.

Училищым ыуж Сыбыр дзэ округым къулыкъу щихьыгъ, взводыми, ротэми япэщагъ. Чэчэн Республикэм щыкlогъэ заохэм ахэлэжьагъ. 2000-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу 2004-рэ илъэсым нэс я 74-рэ мотошхончэо бригадэм ия 2-рэ мотошхончэо батальон икомандирэу ятlонэрэ чэчэн заом хэлэжьагъ.

2011-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу 2014-рэ илъэсым нэс Къыблэ дзэ округым ия 49-рэ дзэ ия 33-рэ мотошхончэо бригадэ икомандир игуадзэу Мыекъуапэ къулыкъу щихьыгъ.

Ыужкіэ Цоков Олег Юрий ыкъом Урысые Федерацием м Уізшыгъэ Кіуачіэхэм пэщэ Ізнэтіэ зэфэшъхьафхэр ащиіыгъыгъэх, Къыблэ дзэ округым ия 49-рэ дзэ ипащэ игодзагъ, Сирием щыкіогъэ заохэм ахэлэжьагъ, Урысые Федерацием и Уізшыгъэ Кіуачіэхэм я Генеральнэ штаб идзэ Академие щеджагъ.

Апэрэ мафэхэм къащегъэжьагъэу Украинэм щыкlорэ хэушъхьафыкlыгъэ дзэ операцием хэлэжьагъ, дзэм ипащэу агъэнэфэгъагъ. 2022-рэ илъэсым иlоныгъо Луганскэ Народнэ Республикэм Сватовскэ лъэныкъомкlэ хьылъэу къыщауlэгъагъ, 2023-рэ илъэсым имэзае Урысые Федерацием и Президент и Указкlэ генерал-лейтенантыцlэр къыфагъэшъошагъ.

Къыблэ дзэ округым ипащэ игуадзэу Цоков Олег 2023-рэ илъэсым бэдзэогъум и 11-м фэхыгъ.

Хэгъэгум узэрэфэлэжьэн, къулыкъу хабзэхэм узэрафэшъыпкъэн фаемкlэ, цlыфыгъэ напэм икъэухъумэнкlэ генерал-лейтенантэу Цоковыр щысэтехыпlэу шытыгъ.

Сыд фэдэрэ ІэнатІэ зегъэцакІи, пшъэрылъэу пащэхэм къыфашІыхэрэр

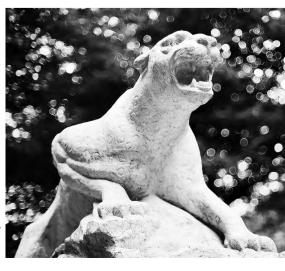
зэкіэ ащ гъэхъагъэ хэлъэу ыгъэцакіэщтыгъэх. О. Ю. Цоковым Жуковым иорден, Ліыхъужъныгъэм иорденищ, орденэу «За военные заслуги» зыфиlохэрэр ыкіи нэмыкі медальхэр къызэрэфагъэшъошагъэхэм къаушыхьаты Хэгъэгум ыпашъхьэ ащ гъэхъэгъэшхохэр зэрэщыриіэр.

Генерал-лейтенантэу Цоков Олег Юрий ыкъор ренэу шlукlэ тыгу илъыщт, дзэ къулыкъумрэ Хэгъэгумрэ ар зэрафэшъып-къагъэмкlэ урысые дзэкlолlхэм ренэу щысэтехыпlэу яlэщт.

Лъэшэу гухэкІ тщыхъоу фэхыгъэм иунагъорэ иlахьылхэмрэ тафэтхьаусыхэ, якъин адэтэгощы.

М. Къ. Къумпіыл, В. И. Нарожный, С. Л. Дрокин, Б. А. Шумэн, А. А. Кіэращ, М. Къ. Хъопсэрыкъу, А. В. Наролин, В. М. Резник, М. Р. Хьасанэкъу, В. П. Свеженец, А. В. Аверин, М. А. Марьин, Г. А. Митрофанов, А. А. Къуаджэ, Ю. Ф. Щепин, А. А. Дорофеев, Ю. Н. Калягин, Н. М. Гъукіалі

ЧІыгур хьалэлэу къегъатэ

(ИкІэух).

— ІофшІэн тэзыгьэгьотыгьэ Мэрэтыкъо Руслъан цІыфышІу, зафэ, дэгьоу къытфыщыт. Ильэс пчъагъэ хъугъэ ащ тызыдэІэпы Іэрэр, лэжьапк Іэр мафэ къэс къытеты, тигьапцІэрэп, унэгьо Іоф горэ къытфыкъокІымэ, тетІупщы. ТызэхешІыкІы, тэри шъхьэк афэ фэтэш ы. Зы унагьом нэбгыритly-щы къызэрыкlыхэрэр къытхэтых. ТилэжьапкІи тегьэразэ, ежьыми тыфэраз. ЛэжьапкІэр къызэрамытыжьэу макІэп щы Іэр, тэ мафэ къэс тиунагьо сомэ къызэрихьащтыр тшІэу тыкъэкю. Ежьыри лэжьэкюшху, къытфигъэк Іуатэрэри бэ, ащ фэдэ цІыфым фапшІэрэм гухахъо хэогъуатэ.

Руслъани и офыш је зе зерагъэразэрэр, хьал-балыкъ азыфагу къызэрэдэмыхьэрэр, егъэзыгъэкІэ Іоф зэраримыгъашІэрэр къытиІуагъ. Непэ ахэм янахьыбэр апэ мы Іофыр езыгъэжьэгъагъэхэм ялъфыгъэхэр ары.

Зыщэфыщтхэр хьазырых

Нь лъэхъаным цыфхэм хэтэрыкІэу къагъэкІыхэрэм яІугъэкІын псынкІагьоп. А лъэныкъомкІэ Руслъан иІофхэр зэпигъэфагъэх. КъызэриІорэмкІэ, картофыр зыщэфыщтхэмкІэ гумэкІыгьо иІэп. Апэрэ ильэсхэм бэдзэрхэм ащыІуигъэкІыщтыгъ. ХэтэрыкІхэр зыщэфэу зыщэжьыхэрэр нэІуасэ къыфэхъугъэх, итовар джы къакІохэзэ Іуащы, къызагъэзэжьыщт мафэри къы-

— Лэжьыгьэу Іутхыжьырэм

инахьыбэр шъофым щытэщэ. Зэштэгьоу бэу зыщэфыхэрэм ямашинэхэмкІэ картофыр Іуащы. Тэ тиюфыр ар къэтыугъоиныр, зэхэтыдзыныр, дзыохэм арыттэкъоныр ары, — ею Руслъан.

Мафэ къэс картоф тонн 12 15 фэдиз къыхатІыкІыжьы. Яунагьо зыдащэжьынэуи цІыфхэм дэгъоу ащэфы. Районым исхэм язакъоп, къалэм щыпсэухэрэми, нэмыкІэу зэхэзыхыфотдым мехосинтерми мертоф ашІоІэшІу, зэращэрэ уасэми егъэразэх, зыщэфынэу бэ къафакІорэр.

Илъэс 20-м къыкІоцІ Руслъан картоф лъэпкъ зэфэшъхьафэу ыуплъэкІугьэр бэ. Мыгьэ Іуахыжьырэр голландскэ лъэпкъэу «Коломбо» зыфиlорэм фэд.

– ЧІыгум хэбгъэтІысхьащт картоф чылапхъэм изакъоми, тонн пчъагъэ къэпщэфын фае. Ар сыдэущтэу къызІэкІэжъугъахьэра?

Чылэпхъэ къэгъэкІыным бэш Іагъэу зыщыдэлажьэхэрэр Тульскэ, Рязанскэ хэкухэр, Краснодар краир ары. Тэ дгъэтІысхьэхэрэри ахэм къарытэщы. Картоф льэпкьыб тыушэтыгьэр, тичІыгухэм нахь къякІухэрэр къэтэгъэк ых. — ею тигущы-

Техникэм ишІуагъэкІэ

Руслъан ищыкІэгьэ техникэр мэкіэ-макіэу зэригъэгъотыгъ. Чыгур зэражьорэ, зэрагьэушьэбырэ, уцыр зэраупкІэрэ, картофыр зэрагъэтІысхьэрэ ыкІи ятІэр зэрэтырахъожьырэ пкъыгьохэу тракторым пашІэхэрэр зэригъэуІугъэх. Джащ фэдэу псы зэрэк агьахъорэри зэригьэгьотыгъ, ащ ыпэкІэ псыр шлангхэмкіэ кіагъахъощтыгъ, ар къиныгъ, охътаби ищыкІэгъагъ.

БэмышІзу ятІонэрэ трактори кІэу къыщэфыгъ. Хабзэр ахъщэкІэ къыдэІэпыІагъ, районым мэкъу-мэщымкІэ и ГъэІорышІатрыцы мехенты епт тхылъхэмкІэ яшІуагъэ къырагъэкІыгъ.

Руслъан мыгъэ блимыгъэкІэу джыри зы Іофыгъо зэшІуихы шІоигъу — шышъхьэІу мазэм ятІонэрэу картоф ыгъэтІысхьанэу имурад. Чылапхъэр зэригьэгьотыгь, зыхигьэтІысхьащт чІыпІэри къыхихыгъ, картофэу къыгъэкІырэр чъэпыогъу мазэм блэмыкІэу къаугьоижьынэу мэгугьэ. Къыдэхъумэ, ыгъэтІысхьэрэм хигъэхъон ылъэкІыщт, зы гъэм лэжьыгъитІу ыугьоижьыщт. Игугъэ къыдэхъунэу тэри фэтэlo.

ХэтэрыкІхэм афэшъхьафэу ар коцымрэ тыгъэгъазэмрэ якъэгъэкІын дэлажьэ. Іоныгъор макІо, Руслъани лэжьыгъэр зэрэlуихыжьыщтым ыуж ит.

ешхэу аю цыфхэм. Ащ уегугъумэ, къыбдэгощэжьы. Руслъан ар къызыгурыІуагьэр бэшІагьэ.

Ирэрэ Руслъанрэ, сабыитІу зэдапІугъ, гъэсэныгъэ арагъэгьотыгь. ТІуми унагьохэр яІэх, ялъфыгъэхэр апlух, янэ-ятэхэр

Сурэтхэр: Р. Мэрэтыкъом ихъарзынэщ.

ЧІыгум дэлажьэрэм лыжъ

Мэрэтыкъо зэшъхьэгъусэхэм, агъэлъапІэх.

ШЪАУКЪО Аслъангуащ.

ТекІоныгъэ къыдахыгъ

Художественнэ гъэсэныгъэм зегъэушъомбгъугъэным, хэхъоныгъэхэр ышІынхэм ыкІи искусствэмкІэ кІэлэцІыкІу еджапІэхэм ачІэсхэм ІэпыІэгъу афэхъугъэным пае ильэс кьэс зэхащэрэ Урысые зэнэкьокьоу «Молодые дарования России-2023» зыфиюрэм изэфэхынсыжыхэр къэнэфагьэх.

В. Смирновар

Илъэс 13-м къыщегъэжьагъэу 19-м нэс зыныбжьхэр ары ащ хэлэжьагъэхэр, уцугъуищэу зэтеутыгъэу ар кІуагъэ.

Искусствэхэмкіэ кіэлэціыкіу еджапіэхэм якіэлэеджакіохэу ыкІи Адыгэ Республикэм искусствэхэмкІэ иколледжэу Тхьабысымэ Умарэ ыцІэ зыхьырэм истудентхэу зэнэкъокъум хэлажьэхэрэр илъэс къэс нахьыбэ мэхъух. 2023-рэ илъэсым кІэлэеджэкІо 14-рэ студенти 2-рэ ащ хэлэжьагь, ятІонэрэ уцугьом

нэбгыри 9 пхырыкІыгъ ыкІи ахэм ашышэу нэбгыришымэ текІоныгьэ къыдахыгь. Ящэнэрэ шъуашэ зиІэ дипломхэр къафагъэшъошагъэх искусствэхэмкІэ кІэлэцІыкІу еджапІэу N 1-м ия

Д. Евсинар

6-рэ класс щеджэрэ Вероника Смирновам, Адыгэ Республикэм искусствэхэмкІэ икІэлэцІыкІу еджапізу Лъэцэрыкъо Кимэ ыціэ зыхьырэм ия 5-рэ класс ис Дана Евсинам, Адыгэ Республикэм искусствэхэмкІэ иколледжэу Тхьабысымэ Умарэ ыцІэ зыхьырэм ия 3-рэ курс щеджэрэ Софья Джапаридзе.

Московскэ консерваторием епхыгъэ Академическэ музыкальнэ училищэу П.И. Чайковскэм ыцІэ зыхьырэр Іофтхьабзэм кіэщакіо фэхъугъ. АР-м культурэмкІэ и Министерствэ ыкІи искусствэхэмкІэ кІэлэцІыкlу еджапlэу N 1-м и Методическэ гупчэ шъолъыр зэнэкъокъур зэхащагъ.

С. Джапаридзе Искусствэхэмкіэ кіэлэціыкіу еджапіэр

АР-м и Парламент

ШІэжьыр пытэнэу

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэмрэ ащ игуадзэу Цэй Эдуардрэ Бзыикьо заом хэкІодагьэхэм апае Краснодар краим и Северскэ район щагьэуцугьэ саугьэтым игъэцэкІэжьын зыщытегущыІэгъэхэ зэхэсыгьо Тэхъутэмыкъое районым щызэхащэгъагъ.

Іофтхьабзэм хэлэжьагъэх мы муниципальнэ образованием иадминистрацие ипащэу Шъэо Аскэр, Парламентым идепутатхэу Шэуджэн Сэфэр, Джастэ Вячеслав, ПщыукІ Алый, Олег Картамышевыр, Северскэ районым и Новодмитриевскэ псэупІэ кой ипащэу Игорь Голови-

Мы илъэсым ищылэ мазэ Владимир Нарожнэр зипэщэ ліыкіо купыр мы саугъэтыр зыдэщыІэм кІогъагъэ, изытет къызэрагъэлъэгъуи, ар гъэкІэжьыгъэнэу, чІыпІэу къызэлъиубытырэр зэтегьэпсыхьэгьэнэу щызэдаштэгьагь.

Ар гъэцэкІэгъэным пае нэужым саугъэтым къызэлъиубытырэ чІыгур къагъэнэфагъ, ар зэрэгъэпсыгъэщтым иэскиз арагьэшІыгь. мылъкоу зэпстэумкІи пэіухьащтыр зэрагьэшіагь.

Тарихъ псэуалъэм игъэкІэжьын Адыгеим и Парламент идепутатхэр ары зишІушІагьэр. Іофшіэнхэр зэрэзэшіуахыхэрэм зынаІэ тетыщтхэр Шэуджэн Сэфэррэ Дзэл Аскэррэ. Бжыхьэу къакІорэм шІомыкІэу зэпстэури аухынэу ары зэрагьэнэфагьэр.

Зэхэсыгъом саугъэтыр тарихъ-культурнэ кІэным хэхьэрэ псэуалъэхэм яреестрэ хэтыным епхыгьэ Іофхэм щатегущыІагьэх. Ар зэшІохыгьэ зыхъукІэ, тарихъ псэуалъэм икъызэтегьэнэжьын нахь ІэшІэх зэрэхъущтыр къэгущыІагьэхэм къыхагьэщыгь.

– Бзыикъо заом епхыгъэ хъугъэ-шІэгъэ тхьамыкІагьоу адыгэ льэпкьым къызэпичыгъэхэм ауж

сыд фэдиз тешІагьэми, блэкІыгъэм хэукъоныгъэу ашІыгьагьэхэм къамыгъэзэжьыным фэшІ ахэр тщыгъупшэхэ хъущтэп, ащ хэкІодагъэхэм яшІэжь гъэпытэгъэныр зэкІэми типшъэрылъ. Тарихъ шІэжьыр ары льэпкь зэфэшьхьафыбэу тиреспубликэ исхэм шъхьэкІэфэныгъэ азыфагу ильыным, щэІагьэ зэфыряІэным, зыкІыныгъэ ахэлъыным фэІорышІэрэр. Саугьэтыр зыфагьэуцугьэм хэшІыкІ фызиГэхэу, зыгъэлъапІэхэу, Новодмитриевскэ псэупІэ коим ис кІэлэеджакІохэу ащ екІуалІэхэрэм, зыгъэкъабзэхэрэм тафэраз, «тхьашъуегъэпсэу» ятэIо, — къы**Іуагъ Вла**димир Нарожнэм.

Бзыикъо заор илъэс 220-кІэ узэкІэІэбэжьмэ псыхъоу Бзыикъо дэжь щыкІуагъ. Ащ шапсыгьэхэри, бжъэдыгъухэри, къэзэкъхэри хэкІодагъэх. Ахэм апае саугъэтыр Адыгеим щыщхэу Емыж Руслъан, Лы ужъу Аскэр, Бэрэтэрэ Хьисэ, нэмыкІхэм яшІушІагъэкІэ я 80-рэ илъэсхэм агъэуцугъ. Мыекъуапэ искульпторэу Антон Шикоян ащ иавторыр.

ХЪУТ Нэфсэт.

УсакІоу КІэсэбэжъ Къэплъан къызыхъугъэр илъэс 80 непэ мэхъу

Поэзиер идунэе хэшыкІыгь

Дунэегурыlокlэ, дунэееплыкlэ гьэнэфагьэ зиlэу, кьешlэкlыгьэ цlыфхэм ятхьагьуи якьини изыльэгьукlэу, зэхэзышlыкlэу, а зэкlэмэ амыгьэгупсэфэу, цlыфхэм ягутео зэхэзышlэрэр, афэгумэкlыни, афишlэни зыфызэшlокlырэр ары тхэкlо иныр.

Хэти игущы зэригъэ орыш у, игуетыныгъэ зэригъазэрэм елъытыгъ итворческэ лэжьыгъэ идэгъугъэ, къы орэм хэлъ мэхьанэм узэриубытыл узэригъэ орыш зэригъэ орыш зэригъа орыш заригъа орыш заригъ

Усакіоу Кіэсэбэжъ Къэплъан мы мафэхэм имэфэкі ин хегъэунэфыкіы. Ащ елъытыгъэу ищыіэныгъэ ыкіи итворческэ гъогу зафэдгъэзагъ.

Я 60 – 70-рэ илъэсхэм адыгэ литературэм тхэкІо ыкІи усэкІо куп ныбжьыкІэу, теубытэгъэ ин зыхэлъэу къыхэхьагъэхэм Къэплъан ащыщ. Телъэшъогъэ-илъэшъухьагъэу щымытэу, игущыІэ кІочІэ икъу хэлъэу ыгъэпсыныр къыдэхъу. ГущыІэр шы емылычым зэрэфэдэр ышІэу, ащ ыІупэ ыІыгъэу зэрэфаеу зэрещэ. Шъыпкъэр иІэубытыпІэу, хъурэ-шІэрэр сыдигъуи куоу зэрэзэхишІэрэр пкъырылъым ишыхьат. ЦІыфхэр зэрэрилъэгъукІыхэрэм ищысэх иусэ сатырэхэр. ШІумрэ емрэ ренэу зыщызэпеоу, зыщызэшІонэрэ щыІэныгъэм а ІахьитІур щызэхигъэунэфыкІымэ, ер гъэкІодыгъэныр, икІыкІыгъэныр зэрэ-Іофышхор кІигьэтхьэу КІэсэбэжь Къэплъан пасэу, икІэлэгъум тхэу ригъэжьагъ. ЕджапІэм чІэсыгъ иапэрэ усэхэр район гъэзетэу «Колхоз щыlакlэм» къыщыхиутыхэ зэхъум. ЩыІэкІэ-псэукІэм хэлъ зэфэнчъагъэр джащыгъум зэу инэплъэгъу къыридзэгъагъ. Ащ дэжьым кlалэр Пщыжъхьэблэ къоджэ еджапІэм щеджэщтыгъ. Ау мэкъумэщышІэ унагьом къихъухьэгъэ Къэплъан цІыф лэжьэкІо къызэрыкІом ишыlакlэ джащыгъум лъыплъэу, гукІэ ыгъэунэфэу хъугъэ.

Иапэрэ усэхэу «Хыдзэпсыдз», «Фэкъоліхэр», «Яшэсыкіэ», нэмыкіхэри етхых мы уахътэм, къыхеутых. Гупшысэкіэ амалэу іэкіэлъым гу лъатагъэу, ахэм ашіогъэшіэгъонэу ціыфхэр яджэщтыгъэх.

1959-рэ илъэсым илъэс 16 зыныбжь кlалэр къалэу Адлер макlо ыкlи мэкъумэщ техникумым иеджакlо мэхъу, ащ ыужым

къалэу Хъыдыжъ дэт культпросвет еджапіэри къеухы. Егъашіэм зыни, зыгуи чіыгум фэгъэзагъэу щытыгъэ адыгэхэм мэкъумэщ сэнэхьатыр якіэсагъ, ау

етlани ежь хэлъым епхыжьыгъэу культурэ гъэсэныгъэ-шlэныгъэмкlэ зигъэзагъ.

УсакІом поэмэу «Фышъхьэ шып» зыфиlорэр пасэу ытхыгъ ыкІи усэкІо кІэлакІэ къызэрэтэджырэр ащкІэ аригъэшІагъ. Иуахътэ дыригъаштэу Къэплъан дзэ къулыкъури ыхьыгъ, 1965 1970-рэ илъэсхэм Адыгэ къэралыгъо кІэлэегъэджэ институтым филологиемкІэ ифакультет иадыгэ отделение щеджагъ. ЕтІупщыгъэу журналистикэм, литературэм Іоф адешІэ. Район, хэку, край гъэзетхэм адыгабзэкІэ ыкІи урысыбзэкІэ ытхыхэрэр къарэхьэх. КІэлэегъаджэу Іоф ышІэнэу хъугъэп, ау радиожурналистэу, хэку исполкомым культурэмкІэ игъэlорышlaпlэ епхыгъэу, лъэпкъ творчествэм и Унэ иметодистэу, чlыпlэ гъэзетхэм яжурналистэу loф ышlагъ.

КІэсэбэжъыр тхэн къодыер армырэу, щыІэныгъэм хэлъхэсыр ыгъэунэфэу, хъурэмрэ мыхъурэмрэ, дэгъумрэ дэимрэ кІигъэтхъэу, а зэкІэмкІэ ежь ишІошІ-еплъыкІэ къыхигъэщэу тхэ мэхъу. Ежь-ежьырэу усэ тхылъ заулэ илъэс зэкІэлъыкІохэм къыдигъэкІыгъ: «ЗигъаІ щытхъу дахэр» (1960), «Тыгъэпс Іэгубжъ» (1966), «Хъаным икъундысыу» (1969), «Адэмыехэр псым ехьых» (1967). Теубытагъэ хэлъэу, иусэ мэкъэ чанкіэ, Краснодар псыубытыпІэм ишІын адыгэхэмкІэ зи федэ къызэримыхьыщтыр къыІуагъ, ытхыгъ. УсакІом игумэкІ ишъыпкъэ нэужым щыІэныгъэм къыщылъэгъуагъ. Ау къыхэкІыгъ уахътэ ытхи ыуси къэмылъагъоу.

Мыекъопэ картоныші фабрикэм, нэужым пхъэм икъыдэгъэкіыжьынкіэ Мыекъопэ комбинатым 1992-рэ илъэсым нэс Іутыгъ. Гъэзетхэм ыкіи альманаххэм янэкІубгъохэм КІэсэбэжъым ытхыхэрэр загъорэ къыхаутыщтыгъэх.

1979-рэ илъэсым автор куп яусэ тхылъ цІыкІоу «Тиурам» зыфигорэр Краснодар тхылъ тедзапІэм и Адыгэ къутамэ къыщыдэкІыгъ. Ащ Къэплъан ипоэмэу «Индрыс» ыкІи усэхэр къыдэхьагъэх. 1982-м типограф шІыкІэм илъэу «СиІоф Іахь» зыцІэ усэ тхылъэу ІофшІэным итемэ ин зэфэдэкІэ зыпхырыкІырэр къыдэкІыгъ. Ар етІанэ тхылъэу «Отэ теом имаф» (1985) зыфиІорэм хигъэхьажьыгъагъ. ЗэлъашІэрэ адыгэ усакІоу Жэнэ Къырымызэ КІэсэбэжъым фэгъэхьыгъэу ытхыщтыгъ: «УсэкІо ныбжьыкІэу, рабочэ сэнэхьатыр зиІэу КІэсэбэжъ Къэплъан сыд ытхыгъэми, илэгъу-ныбджэгъу кlалэхэм е икъоджэгъу нахьыжъ Іофшіакіохэм апаеми, анахьэу ынаІэ зытетыр советскэ цІыфым игукъэбзагъэ къиІотыкІыгъэныр, къигъэлъэгъукІыгъэныр ары».

1992-рэ илъэсым къыщыублагъэу усакІор гъэзет-къыдэ-

гъэкІэкІо комплексэу «Тхьэм ынэшlу» зыфиlорэм иlэшъхьэтетыгъ. Тхьамафэ пэпчъ мыр зыцІэ гъэзет адыгабзэкІи урысыбзэкІи къыдэкІыщтыгъ ыкІи литературнэ-художественнэ журналэу «Глагол Кавказа» зыцізу тхакіохэм ятхыгьэхэмрэ усэкІо ныбжьыкІэхэм яехэмрэ къыдахьэхэу игъусагъ. КІэсэбэжъым зэкІэлъыкІоу мы уахътэм тхылъхэр «НэфапІ», «Псэм гъыжь ешІы», урысыбзэкІэ «В глазах людей» (1995) ыloy къыдигъэкІыгъэх. Ахэм ыпэкІэ ытхыгъэгъэ усэхэр бэу къадигъэхьагъ. Куоу, нэ чанкІэ щыІэныгъэм зэрэхаплъэрэр, художественнэ шъыпкъагъэр ыухъумэу, къыгъэгъунэу зэрэтхэрэр ахэм ахэплъагьощтыгь. УсакІом ипроизведениехэр сыдигъокІи Адыгеим ищыІэкІэ-псэукІэ фэныкъуагъэу фэхъухэрэр, цІыф къызэрык охэм ялыуз-гууз къызщыІотагъэхэу, нэфагъэр зыхэлъых. Ау иІэх ащ нэмыкІ тхыгъэ пшъхьапэхэри, ахэм анахь къахэщырэр шІулъэгъу лирикэр ары. ТхакІоу, усакІоу, журналистэу КІэсэбэжъыр щыІэныгъэр зикlасэу, зилъапlэу, ащ пэблагъэу, гот шъыпкъэу, цІыф жъугъэ къызэрыкохэм шу афэшІэгьэным кІэгуІэу, общественнэ ІофшІэкІошхоу ары къызэрэнэфагъэр. Илъэс 30 Іэпэ-цыпэ хъугъэу ар урысые тхакІохэм я Союз икъутамэу тиреспубликэ щызэхащагъэм ипащ. Творческэ цІыфыбэу зэхэзышІыкІэу, ежьми гурыІохэрэр ащ дыхэтых. Матхэх, щы ак Іэм дырагъаштэу мэгупшысэх, зэхэгущыІэжьых, зэгурэюх, хэти зэрилъэкі у творческэ мурадыкІэхэм афэкІо.

Непэ зимэфэкІ ин хэзыгъэунэфыкІырэ КІэсэбэжъыр поэзиер идунэе ин хэшыкІыгъэу зэрэщытыр къыушыхьатэу, Тхьэм къыхилъхьагъэр ымыгъэхьаулыеу матхэ. ИтхылъыкІэхэм дахэу къахэхъуагъ: «Джыри гугъэр мэтэмао» (2015), мы илъэс дэдэм джыри «Лъэызехьам иорэдхэр» зыфи**і**орэр ыкІи «Зэманыр дунэе хьаф» (2017). Мыхэм усакІом ипоэтическэ мэкъэмэ ин зыщаІэтыгь. КІэсэбэжъ Къэплъан къызыхъугъэ мафэм ехъулІзу тыфэлъаю псауныгъэ пытэкіэ, гупшысэ хъуау лъэшкіэ, творческэ гухахъокІэ ыкІи мамыр ошъо зэхэхыгъэ тынчыкІэ.

УсакІом имэфэкІ усэ тхыльыкІитІу адыгабзэкІэ ыкІи урысыбзэкІэ ыгьэхьазырыгьэх ыкІи охътэ благьэхэм къыдэкІынхэу щыт. Ильэс 60-м емызэщыжьэу мэусэ УсакІор, ыбзэчан, ІорышІ, бай, игупшысэшъ, льагэ ыкІи льэрыхь.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Сурэтхэр: усакІом ихъар-

Къэгъэлъэгъон

УсакІом ыцІэкІэ

Зыбзэ ыкІи зильэпкь шэн-хабзэхэр, шІыкІэ-гьэпсыкІэхэр зимыкІасэр иныдэльфыбзэкІэ тхэн ыльэкІыщтэп.

Лъэпкъыр зилъапізу, ащ илыузи, игукъауи, игушіогъо ини — ыщэчырэр изышіыкізу, зэхэзышізрэр ары усакіо хъурэр. Илъэс 60-м ехъугъзу адыгэ литературэм игупшысэ фегъзлажьэ усакіоу Кізсэбэжъ Къзплъан.

Шэуджэн районымкіэ къуаджэу Пщыжъхьаблэ ар къыщыхъугъ, щапіугъ. Усэныр еджакіозэ къыздиштагъ, творчествэм хэлъ-хэсыр ышіапэу непи ар мэусэ.

Бэдзэогъум и 13-м усакІом ыныбжь илъэс 80 мэхъу. Ежьыр Іэжь-лъэжь, чан, чыжьэрыплъ. Лъэпкъ литературэм иlахь зафэу

хелъхьэ. Мы мафэхэм КІэсэбэжъ Къэплъан ыцІэкІэ АР-м и Лъэпкъ тхылъеджапІэ мэфэкІ тхылъ къэгъэлъэгъон къыщызэІуахыгъ. Ар зыпшъэ ифагъэр краеведениемкІэ ыкІи литературэмкІэ отделым иІофышІэхэр ары. Отделым ипащэу Мэрэтыкъо Заремэ къызэриІуагъэмкІэ, мэфэкІ къэгьэльэгьонхэу адыгэ тхакІохэм афызэхащэхэрэр тиусэкІо-тхакІохэр, ахэм ящыІэныгъэ ыкІи ятворчествэ тхылъеджэхэр нахь пэблагьэ зэрашІыщтхэм фэшІушІэх. АдыгабзэкІэ усэу, тхэу, ащкІэ Іоф зышІэрэ пэпчъ уасэ фэпшІыныр епэсыгъ. КІэсэбэжъым иадыгабзэ

лъэш, адыгэ гущыІэ гъэшІэгьоныбэ егъэфедэ. Ипоэтическэ тхылъ зэфэшъхьафыбэ, ахэр гъэзетэу ыкІи журналэу къызыщыхаутыгъэхэр, ежь усакІом ышъхьэкІэ къыдигъэкІыщтыгъэ гъэзетэу «Тхьэм ынэшlу», журналэу «Глагол Кавказа» ыкІи литературоведхэм усакІом итхыгъэхэм уасэу аратырэр къызыщыІуагьэхэр къэгьэльэгьоным хэлъых. Ахэм ащыщых шІэныгъэлэжьхэу Шъхьэлэхъо Абу, Бэджэнэ Мурат, тхакІохэу Кощбэе Пщымафэ, Цуекъо Юныс, Гарий Немченкэм, Пэнэшъу Хьазрэт, нэмыкІхэми фатхыгъэхэр. Лъэпкъ тхылъеджапІэм

SONAHUN HO YAHRO IXSIPSILIVISITS

LINEARIN RISPINATURA

R

къыдигъэкІырэ тхылъэу «Памятные даты по Республике Адыгея на 2003 год» зыфиюрэми усакІом фэгъэхьыгъэ тхыгъэу къыдэхьагъэр къэгъэ-

лъэгъоным хэхьагъ. «Зэманым нэ чанкіэ хаплъэщтыгъ» зыціэ къэгъэлъэгъоныр тхьамэфитум зэіухыгъэщт.

(Тикорр.).

«Мыст» имэкъамэхэр

«Мыст» гущыlэр кlэкlы, тижабзэ щыщ. А гущыlэр агьэфедэ зыгорэ ащыгъупшагьэу е гущыlэхэр зэрапхынхэ хъумэ, арышъ, «зи» е «зэкlэри» къекlы. Къаlощтыр амышlэ зыхъукlэ, агьэфедэ.

Ау ар къепіоліэн плъэкіыщтэп непэ зигугъу тшіырэ музыкальнэ купым — теубытагъэ хэлъэу зыфаехэр ашіэ, ціэри аукъодыеу къыхахыгъэп.

Купым хэтэу ТІэшъу Аслъан къызэрэтфиІотагъэмкІэ, къырагъэІорэ мэкъамэхэр, къаІорэ орэдхэр ижъым аусыгъэх, ау непэрэ шъуашэхэм адештэх. Музыкантмэ къыхахыгъ купым ыцІэ зыми емыпхыгъэу, ау сыд фэдэрэ шъуаши епхьылІэн плъэкІыщт цІэр — «Мыст».

Музыкальнэ купыр къызэрыкіоп, тарихъ лъэпсэ куу иl. Ахэм ціыфмэ ащыгъупшэжьыгъэ орэдыжъхэм псэ къапагъэкіэжьы. Ныбжьыкіэ купым мэхьэнэ лъэпсэ ин зиlэ іофыгъо зэрехьэ. Сихъу Джэнэт орэдыіу, шыкіэпщынэм ыкіи виолончелым къарегъаlo.

Мыгу Данэ орэдыlу, гитарэр ыкlи укулеле (гавайскэ гитарэр) егъэІорышІэх. Пащтэ Гупси орэдыlу ыкlи шыкlэпщынэм къео. Джауиш Щамил пщынао ыкІи гитарист. Хьаджэе Иландэ виолончелым, кахоным, пхъэтІаркъом мэкъамэхэр къарегъalo. Ліымыущэкъо (мыщ фэдэу ежь етхы) Джамболэт орэдыlу, гитарэм къырегъаlо. ТІэшъу Аслъан-къамылым, Іэпэпщынэм, шыкІэпщынэм афэІэпэІас, орэди къеІо. Гупсэ, Щамил ыкІи Джэнэт ГъукІэ Замудин иеджакІох, купэу «Тыжьыным» хэтыгъэх. Адрэ ныбжьыкІэхэр музыкэм ежь-ежьырэу феджагъэх, сэнэхьатэу зэрагъэгъотхэрэм ар япхыгъэп.

ТІэшъу Аслъан, купым анахьыжъэу хэтым, къыІуагъ:

— Іофэу тызпылъыр лъэшэу тыгу рехьы, тырэгушхо. Ижъырэ орэдыжъхэм мэкъэмэ гъэшіэгьон акіэтэгьахьэ, псэ къапытэгъэкіэжьы, непэрэ ціыфым

гурыІонхэу тэшІых. Орэдыжъхэр дэихэу тІорэп, ау тэ тиеплъыкІэ ишапхъэ орэдышъор итэлъхьажьы. Хъарзынэщым къыхэтхыгъэ орэдыжъхэр нахь гурыІогъуаех, сыда пІомэ а лъэхъаным щыІэгъэ орэдыІомэ ежьмэ зэрэзэхахэу къаІощтыгъ, музыкальнэ шІэныгъэ яІагъэп. Тиорэдхэр къагурыІомэ, тигуап. Адыгэмэ яхабзэхэр зыфэдэхэмкІэ шІэныгъэ къытэзытрэ орэдыбэ зэІудгъэкІагъ, лъэпкъым итарихъ иІотакІохэм заІудгъакІэзэ тыугъоигъэх.

Тиапэрэ альбомэу «Апэрэ орэдхэр» зыціэм икъыдэгъэ-кіын Іофышхо дэтшіагъ. Ащ орэдий хэхьагъ: «Тыгъужъыкъо Къызбэч», «Мэзгуащэ иорэд», «Хьатхмэ я Къокіас», «Джэгуа-кіомэ яорэд», «Нартыгу итхьаусыхэ», «Абихьан иорэд», «Апыщ Сасэ иорэд» «Шъэоищэжь». «Апэрэ орэдхэр» зыкіэтіуагъэр

альбомхэмкІэ зэрэапэрэ Іофшіэн закъор арэп, «апэрэм» «ижъыкІэ щыІагьэр» зыфэпІощт мэхьанэр еттыгъ. Налщык радиом и Унэу дэтым тыкІуи, студиеу «Лейбл Ored Recordings» зыфиІорэм альбомыр щытеттхагъ. Ащ нэмыкІэу «Хьакурынэ Батмырзэ иорэд» къэтэlo. Тетхэныр теубытэгъэ гъэнэфагъэ тимыlэу, къызэрэтшlошlэу едгъэжьэгъагъ. Тыгу мэкъамэу къијукјырэм иджэрпэджэжь илъагъо тырыкІуагъ. Мэкъамэу теттхагъэм тызедэlужькlэ, зэхэтхырэм елъытыгьэу, гум нахь екІухэрэр къэдгьанэхэзэ альбомым хэдгъэхьагъэх.

Тикультурэ ибаигъэ Адыгеими, нэмыкІ шъолъырхэми адыгэ цІыфэу ащыпсэухэрэм зэлъядгъэшІэныр типшъэрылъ. Адыгэ культурэм ылъапсэ кІэугьоежьыгъэным, ащ хахъо фэтшІыным тиlахь хатлъхьэ тшlоигъу. Тишэн-хабзэхэр, тизэхэтыкІэ, тинахьыжъхэм къыднагъэсыжьыгъэ пстэур тымыгъэк одэу ныбжьыкІэхэм джы тэ ядгъэшІэн, ахэтлъхьан фае. Къалэм щыпсэухэрэм ямызакъоу, адыгэ чылэхэми лъэпкъым икультурэ идышъэ кІэн ащыухъумэгъэн фае. Орэдыжъхэр къатІозэ, зэхэтыкІэ дахэм тиныбжьыкІэхэр фэдгъэсэщтых, зыщыщ лъэпкъыр aшІэу неущырэ мафэм хэуцощтых.

Пшъэрылъ инхэр дгъэцэкlэнэу тапэ илъ. Мыекъуапэ къэгъэлъэгъон щытшlы тшlоигъу, альбомыкlэ къыдэдгъэкlынышъ, орэдыкlэу loф зыдатшlэхэрэр хэдгъэхьанхэ гухэлъ тиl. Купым хэт ныбжьыкlэхэр зэблэхъугъэ мэхъух, шъхьадж проектэу иlэм хэлажьэ.

Зекіохэр тишъолъыр къызихьэхэкіэ, ашіогъэшіэгъонын алъэкіыщт закъоу къытщыхъурэр тикъушъхьэхэр ары. Ау ахэм язакъоп, тикультурэ илъэгагъэ, тиорэдмэ ядэхагъэ нэіуасэ афэтшіынхэ фае.

Лъэпкъ музыкальнэ Іэмэпсымэхэм япхыгъэ шІэныгъэу адыгэхэм зэрагъэуІугъэр тэугъоижьы, ахэм ащыщэу къамылымрэ шыкІэпщынэмрэ икІэрыкІзу къэдгъэпсаужыынхэм тыпылъ.

Музыкальнэ Іэмэ-псымабэ тикуп егъэфедэ. Дунаим тетхэм анахьыжъ дэдэхэм ащыщых къамылыр, сырынэр. Ахэм макъэ къарыбгъэкІыныр, уяпщэныр къин хьазыр. Пщынэ, пхъэкІыч, шъонтырып, Іэпэпщын — ахэм амакъэхэр зызэхахьэхэкІэ, мэкъамэу къатырэм гур егъэбырсыры, ижъырэ зэманым уехьы.

Музыкальнэ Іэмэ-псымэхэм ямэкъамэ адыгэ шэн-хэбзэ дахэм пхырыщыгъ. Мэкъэ лъэкіыхьэгъэ къэбзэ лъэшкіэ орэдым тамэ фэтшіыныр, адыгэ орэдыжъ жъынчыр, зэ зэхэзыхырэм ныбжьырэу ыгу къинэныр тигухэлъ шъхьаі.

ІэпэІэсэныгьэу зэныбджэгъумэ ахэлъым уегъэгушхо, блэкІыгъэ лІэшІэгъум иорэдыжъхэр агъэбзэрабзэх. Іофтхьэбзэ дахэ ныбжьыкІэ купым зэрехьэ. Адыгэ льэпкъ культурэм итарихъ ахэм яфэшъошэ чІыпІэ зэрэщиубытыщтым тицыхьэ телъ. Арышъ, мыст, «Мыстым» шъулъыплъ!

Attesmonent unceapativisus

ЛЪЭПШЪЫКЪО Фатим.

КъэгъэзапІэ хъугъэ

Урысыем ыкІи СНГ-м хахьэщтыгьэ хэгьэгухэм игьэкІотыгьэу ащыхагьэунэфыкІы Курскэ заор зыщыІагьэр ильэс 80 зэрэхьугьэр, ащ Хэгьэгу зэошхом ыкІи я ІІ-рэ дунэе заом чІыпІэшхо щеубыты.

Нэмыц техакІохэм ядзэхэр Курскэ дэжь къыщагъэуцунхэмкІэ ыкІи зэкІафэжьынхэмкІэ операцие пчъагъэ рагъэкІокІыгъ. Тарихъым пылъ шІэныгъэлэжьмэ ар едзыгъуитІоу зэтырауты: зыкъэгъэгъунэжьыгъэныр (бэдзэогъум и 5 — 23-рэ) ыкІи ыпэкІэ лъыкІотэгьэныр (бэдзэогъум и 12-м къыщегъэжьагъэу шышъхьэІум и 23-м нэс). ЗэкІэри зэхэтэу мы зэошхор мэфэ 50-рэ кІуагъэ.

1943-рэ илъэсым игъэмафэ щыІэгъэ картэм ухаплъэмэ, Курскэ шъолъырым къуапэу иІагьэр ары нэмыц техакІомэ къаухъурэинэу ыкІи аштэнэу зыфэягъэхэр.

Ыпэрапші у советскэ дзэхэр ыпэкІэ зэрэлъыкІотэщтхэм зыфагъэхьазырыщтыгъ. Ау разведкэм къытыгъэ къэбарым ыуж, ар зыфэгъэхьыгъагъэр пыир къылъыкІотэнэу стратегическэ пшъэрылъ зэриІэр ары, мэлылъфэгъум ыгузэгухэм яшІоигъоныгъэ зэблахъужьыгъ. Ставкэм унашъо ышІыгъ нэмыцэу къафилъыщтхэм яжэнхэу ыкІи зэрагьэтэкъощтхэм зыфагъэхьазырынэу, ащ къыкІэлъыкloy, игъо къызысрэм, ежьхэр ажэхэхьажьынхэу. Нэужым къызэрэнэфагъэмкІэ, а унашъоу ашІыгъагъэр зэкІэмэ анахь тэрэзыгъ.

Щэгьогогьо Гитлер зэблихъужьыгъэ планэу фашистыдзэхэр къилъынхэу зыщытыгъэ уахътэр совесткэ Іэшъхьэтетмэ ашІэщтыгъ. Ар зытырагъэфагъэр 1943-рэ илъэсым ижъоныгъуакІэ икІэухыр — мэкъуогъум икъежьапІэхэр ары. Пыир Воронежскэ ыкІи Гупчэ фронтым танкыкІэхэмкІэ къяоным фэхьа-

Курскэ заом имэхьанэ, ащ иинагъэ зэхэшІэгъэным пае пчъагъэмэ зафэдгъэзэн: Воронежскэ ыкІи Гупчэ фронтым Курскэ заом иапэрэ мафэхэм дзэкІолІ нэбгырэ миллионрэ мин 336-рэ, топ ыкІи миномет мин 19, танк 3444-рэ, самолет 2172-рэ хъущтыгъэ. Курскэ къуапэм ыкІыбкІэ Степной дзэ љолъырыр щыlагъ, ар Ставкэм ІэпэчІэгъанэу ыгъэхьазырыгъагъ, Орел ыкІи Белгород пыир апхырымыкІыным пае, апэрэмкіэ, ятіонэрэмкіэ, ыпэкіэ лъыкІотэнхэ хъумэ, ари тидзэхэм ахагъэхъожьынэу.

Нэмыцмэ темырымкІэ ыкІи къыблэмкІэ гъэзэгъэщт купитІу агъэхьазырыгъагъ. Ахэм ахэтыгъэх дивизие 50, танковэ ыкІи моторизованнэ дивизие 16-р ащыщэу, советскэ-нэмыц фронтыр пштэмэ, танковэ дивизиеу вермахтым и агъэм и процент 70-рэ ар хъущтыгъэ. ЗэкІэмкІи нэбгырэ мин 900, топ ыкІи миномет мини 10, танкэ 2700рэ, самолет 2050-рэ. Танкыкlэхэу «Тигр», «Пантера» зыфиюхэрэр апэрэу жъугъэу заом хагъэлэжьэнхэу щытыгъ, ащ мэхьанэшхо пыим ритыщтыгь.

«Цитадель» зыфиІорэ операциер бэдзэогъум и 5-м рагъэжьэнэу нэмыцмэ рахъухьагъ. Аш идзэхэм танкыкІэхэу T-VI «Тигр», Т-V «Пантера» ахэтыгьэх, ахэр тэ титанкэу Т-34-м нахь зэтегъэпсыхьэгъагъэх. Операцием икъежьапІэ ехъулІэу нэмыц армием икупхэу «Гупчэм» ыкІи «Къыблэ» «Тигрэу» 130-рэ, «Пантерэу» 200 яІагъ. Ащ фэшъхьафэу, нэмыцмэ ятанкыжымэ ахэІэзыхьажьыгьэхэу, зэоным нахь фытырагъэпсыхьагъэхэу щытыгъэх, ахэр Т-III-р ыкІи Т-IV-р арыгъэх.

Тызэрэщыгъуазэу, Ставкэм унашъо ышІыгъагъ, ежьхэр апэрэу ыпэкІэ лъымыкІуатэхэу, пыеу къилъырэм ежэнхэу. Арэущтэу ашІыным щынагъуи хэлъыгъ, ыпэкІэ пчъагъэрэ нэтанкхэр пчэдыжьым сыхьатыр

зэрэрагъэжьэщтыр къэзыушыхьатрэ къэбархэр советскэ разведчикхэм мэфэ заулэкІэ нахьыжьэу къаlэкlэхьэгъагъэх. Пчэдыжьым сыхьатыр 3-м нэмыцхэр къежьэнхэу щытыгъэх. Командующхэу К. Рокоссовскэмрэ Н. Ватунинымрэ унашъо ашІыгь бэдзэогьум и 5-р къызщихьэрэ чэщым артиллериемкІэ джыри къемыжьэгьэ пыим еонхэу. Ар сыхьатыр 1-рэ такъикъи 10-м рагъэжьагъ ыкІи зэпамыгъэоу бэрэ уагъэх, омэкъэшхор мыуцужьыщтым фэдагъ. Нэмыцэу зызыгъэхьазырыщтыгьэхэр ащ къежагьэхэп, лъэшэу зэридзагъэх, чІэнагъэхэри ашІыгъ, ащ къыхэкІэу сыхьати 2,5 — 3-кІэ нахь гужъуагъэхэу къежьагъэх. Нэмыц

Бэдзэогъум и 8-м ехъулІэу уІэшыгъэ подразделениехэу нэмыц моторизованнэ купхэр, танк дивизиехэу я 4-рэ танковэ армиеу Гот зипащэр ыкІи купэу «Кемпф» советскэ дзэкІолІмэ япытапіэмэ километрэ 20 фэдизэу апхырыкІыгъэх. ПсэупІэу Обоянь ахэр екІуалІэщтыгъэх, ау а 1-рэ советскэ танковэ армиеу я-6-рэ гвардейскэ армием хахьэрэр лъэшэу къяожьыщтыгъ, ащ ыпкъ къикІэу фон Манштейн унашъо ешІы къохьапіэмкіэ нахь еонэу — Прохоровкэ лъэныкъом. Джа псэупіэм дэжь ятіонэрэ дунэе заом ианахь танк зэутэкІыныгъэшхор зыщыкІуагъэр, бгъуитІури зэхэтэу танк 1200-рэ а зэо-зэутэкІышхом хагъэлэжьэгъагъ.

километрэ 15-м нахь чыжьэу

мыкІошъухэу къызэтеуцуагъэх.

дэжь Іофхэр щынэмыкІыгъэх.

Ау Курскэ икъыблэ къуапэ

Прохоровкэ шъолъырым щызэрэугьоигьэхэу бэдзэогьум и 10-м пчэдыжьым советскэ танкхэр пыим жэхэхьанхэу ежьагъэх. Советскэ танкхэр пчъагъэмкІэ нахыбагъэх. Бэдзэогъум и 13-м заор ыкІэм Мостововыр (1924 — 2020) Курскэ заом чанэу хэлэжьагъ. Владимир Казахстан къыщыхъугъ, я 10-рэ классыр къызеухым, ежь ишІоигьоныгьэкІэ 1942-рэ илъэсым фронтым кІуагъэ. Апэ ащ Уфа дэтыгъэ полковой еджапІэр къыщырагьэухыгь, мэзитІу зэреджагьэр. Ащ къыкІэлъыкІоу, илъэс пшІыкІуй нахь зымыныбжьыгьэ кІалэхэр Курскэ адзыгьэх. Старшэ сержант звание иІэу автоматчикмэ яотделение Владимир ипэщагь.

— Апэ Курскэп тыздащэгьагъэр, мэш юкугъогу станцием тыращэлІэгьагь, — къыІотэжьыгъагъ ветераным. — А уахътэм сысержантыгь, Воронежскэ фронтым ия 70-рэ гвардейскэ стрелковэ дивизие ия 207-рэ стрелковэ отделение сырипэщагь. Тыкъызэрэсэу офицерхэм къытфаютагъ фашистхэр а чІыпІэм блэтымыгъэкІынхэм мэхьанэшхо зэриІэр.

Курскэ заор мэфэ 50-рэ кІуагъэ. ЦІыфэу хэкІодагъэм фэшъхьафэу, ащ танкрэ агъэзекІорэ орудиерэ зэхэтхэу 1500-рэ щакъутагъ. Заор зэрэкІорэр фашистмэ зэблахъун зэрамылъэкІыщтыр ащ къыщылъэгъуагъ.

1943-рэ илъэсым ибэдзэогъу мазэ Курскэ заом иятІонэрэ едзыгъо рагъэжьагъ. Бэдзэогъум и 12 — 15-м адэжь Брянскэ, Гупчэ ыкІи КъохьэпІэ фронтхэр ыпэкІэ лъыкІотэнхэу рагъажьэ. Воронежскэ ыкІи Степной фронтхэм къыблэ лъэныкъомкІэ пыир щызэкІадзагъэу щытыгъэти, Белгородскэ-Харьковскэ операциеу «Румянцев» зыцІэм игъэцэкІэн фежьагъэх, ыпэкІэ илъыгъэх.

Советскэ дзэкІолІмэ ялІыхъужъныгъэ, якомандирмэ яІэпэІэсэныгъэ, акъылыгъэ хэлъэу техникэр зэрагъэ орыш Іэрэм яшІуагъэкІэ шышъхьэІум и 23-м ехъулІэу тидзэхэм пыир километри 140 — 150-рэ фэдизэу зэкІадзагь, ятІонэрэу Харьков шъхьафит ашІыжьыгъ.

Курскэ заом пыим щычІинагь хэшыпыкІыгъэ дивизие 30, ащ шыщэу танковэ дивизиеу 7, нэбгырэ мин 500, танк мин 1,5-рэ, самолет мини 3-м ехъу, орудие мини 3. Тидзэхэм чІанагъэр, гухэкІ нахь мышІэми, нахьыбагь: нэбгырэ мин 860-рэ, танк ыкІи агъэІорышІэрэ орудие мини 6, топ ыкІи миномет мини 5, самолет мин 1,5-рэ. Арэу щытми, Дзэ Плъыжьыр ары Текіоныгъэм факіоштыгъэр, ыпэкІэ лъыкІотэн зылъэкІыгъэр.

АР-м иветеранхэм я Совет ишІоигъоныгъэкІэ Санкт-Петербургрэ Волгоградрэ я Пискаревскэ къэхалъэ Адыгеим идзэкІолІхэу Ленинградрэ Сталинградрэ къэзыухъумагъэхэм апае шІэжь тамыгъэхэр щагъэуцугъэх. Хэгъэгу зэошхом тихэгъэгу щытекІонымкІэ мэхьанэшхо зиГэгъэ Курскэ заом фэгъэхьыгъэ мемориальнэ комплекс ТекІоныгъэм ипроспектэу Курскэ иІэм тет. Адыгеим щыщэу Курскэ заом хэтыгъэхэм яшІэжь тамыгъэ ащ щыгъэуцугъэным игъо къэсыгъэу сэлъытэ.

АЦУМЫЖЪ Казбек. Тарихъ шіэныгъэхэмкіэ доктор.

мыцхэм яухъумэкІо линиехэр пхыратхъухэу хъугъагъэ. Ау Сталиным генералмэ адыригъэштагъ, мызыгъэгум советскэ дзэкІоліхэм яІофхэр нахьышіугъэх: дзэ заводмэ етІупщыгъэу танкыкІэхэр къыдагъэкІыщтыгъэх «Т-34-м» фэшъхьафэу агъэзекІорэ орудиеу СУ-152-ри къашІыщтыгъ. Зыкъызщаухъумэжьынэу агъэхьазырыгъэ чІыпІэм километрэ 250 — 300 фэдиз ыубытыщтыгъ.

Курскэ заом икъежьапІэ тидзэкІолІхэми, техникэми япчъагъэ бэкІэ нахыыбагъ. Гупчэ ыкІи Воронежскэ фронтхэм дзэкІолІ миллионрэ мин 300-рэ ахэтыгъ, ахэм акІыб дэтыгъэ Степной фронтым хэтхэр джыри нэбгырэ мин 500 хъущтыгъэх. ЗэкІэ фронтхэр зэхэтхэу яІагъ танкэ ыкІи агъэзекІорэ орудие мини 5, топ ыкІи миномет мин 28-рэ, самолет мини 2, 6-рэ.

«Цитадель» зыцІэ операциер зыщырагъэжьэщт мафэр нахь къэблагъэ зэхъум, ар зэрэщыІэщтыр уушъэфыжьышъунэу щытыгъэп. Бэдзэогъум и 5-м ар

хым ызыныкъор ары къызежьэшъугъэхэр. Пыир фэягъ ащ лъыпытэу советскэ дзэмэ япытапІэхэр пхыраутынхэшъ, Курскэ нэсынхэу. Апэрэ мэфэ дэдэм танк 500 фэдиз къытІупщыгъ, ау тидзэкІолІхэм ахэр къагъэуцушъугъэх. Мэфихым къыкІоцІ пыир километри 10 — 12 ныІэп къылъыкІотэн зэрилъэкІыгъэр.

Апэрэ ошіэ-дэмышіэу нэмыц командованиемкІэ хъугъэр советскэ дзэкІолІхэр танкыкІэхэу «Тигр» ыкІи «Пантера» зыцІэхэм къызэрамыгьэщтагьэхэр ары. Артиллериеу чІыгум хэтІэгъагъэр лъэшэу а танкмэ яощтыгъ. Арэу щытми, щылыч Іужьоу танкмэ яІэм пхырыутыгъоягъ, танкхэр зы чІыпІэм щыпхырыкІыгьагьэх, ау ятІонэрэ линием нэсынхэм фэшІ саперхэм яжэнхэу хъущтыгъэх, шъофыр лагъымэ зэкlагъ, а уахътэм титопхэр дэгъоу ахэм яощтыгъэх. Ащ изакъоп, тиавиацие зэпымыоу къашъхьарыбыбэщтыгъ. Апэрэ уахътэм кІогъэ заом фашистмэ нэбгырэ мин 50, танк 400 къыщычанагъ,

фэкІуагъ, я 5-рэ гвардейскэ армием заор лъигъэкІотэжьышъунэу щытыжьыгъэп, ау нэфоІк мехнетоІльниты идехрінм тетыжьыгъэп, зэкІэмкІи танк 250-рэ ныІэп къафэнэжьыгъагъэр. Советска команлованией

гуІэзэ Прохоровкэ лъэныкъом кІочІакІэхэр ыдзыщтыгьэх. Бэдзэогъум и 13 — 14-м джыри заощтыгъэх, пыим иамалхэр къеІыхыщтыгъэх, я 24-рэ танковэ корпус закъор ары къыфэнэжьыгъагъэр, ау ар заом хигъахьэмэ зи ІэпэчІэгъанэ къыфэнэжьыщтыгъэп, ащ елъытыгъэмэ, тэ тидзэ джыри заом хигъэхьащт дивизие пчъагъэ иІагь. Бэдзэогьум и 15-м Ставкэм унашъо ешІы Степной фронтыр Курскэ икъыблэ лъэныкъо щык орэ заом хигъэхьанэу, ащ ыуж, бэдзэогъум и 17-м, ыпэкІэ лъыкІотэнхэр рагъэжьэнэу. Ау джыри зэ танкхэр зэутэкІынхэу хъугъэп, нэмыцхэр зэкlакlохэу, Прохоровкэр къагъанэу аублагъ.

Мыекъуапэ щыщэу Владимир

КІэлэцІыкІухэр агъэгушІуагъэх

Унагьом, шІульэгьум, шьыпкьэныгьэм я Мафэ ипэгьокізу АР-м хэгьэгу кІоці Іофхэмкіз и Министерствэ июфышізхэр кізлэціыкіухэмрэ зихэхьогьухэмрэ зычізсхэ социальнэ Іыгьыпізу «Онджэкь» зыфиюрэм щыіагьэх.

Ар зыныбжь имыкъугъэу щыІэныгъэм чІыпІэ къин ригъэуцуагъэхэм ІэпыІэгъу ятыгъэным фэгъэзагъ, Мыекъопэ районым ит псэупІэу Каменномостскэр ары зыдэтыр. Ащ кІогъагъэхэр министерствэм хъызмэт ІофхэмкІэ ыкІи фэІо-фашІэхэм ягъэцэкІэнкІэ фэгьэзэгьэ Гупчэм иІофышІэхэу Наталья Щербина, Юлия Воропаевар, Татьяна Сахно, Даур Бэл, Ирина Урвачевар, Юлия Душко, медикэ-санитарнэ частым хэтхэу Галина Моторинар, Елена Жаворонковар ыкlи Наталья Заволокинар.

Мы уахътэм Іыгъыпіэм илъэси 4 — 16 аныбжьэу нэбгырэ 26-рэ чіэс. Бзылъфыгъэу кіуагъэхэм Іэшіу-іушіухэр, джэгуалъэхэр, творчествэм пылъынхэм пае ящыкіагъэхэр шіухьафтынэу афащагъэх. Кіэлэціыкіухэмрэ зихэхъогъухэмрэ лъэшэу къащыгушіукіыгъэх, ягъэхъагъэхэмкіэ къадэгощагъэх, зыгъэпсэфыгъо уахътэр зэрагъакіорэр къафаютагъ.

ІыгъыпІэм ипащэ пІуныгъэ Іофшіэнымкіэ игуадзэу Ольга Котляровам къызэриІуагъэмкІэ, ащ фэдэ зэlукlэгъухэр сыдигъокіи кіэлэціыкіухэм ашІогъэшІэгъоных. Полицием хэтхэр апэрэп ахэм зэряхьакІэхэр. Спорт ыкІи патриотическэ Іофтхьэбзэ зэфэшъхьафхэр, мэфэкІ зэхахьэхэр афызэхащэх, хэгъэгу кіоці Іофхэмкіэ отделым июфышіэхэм республикэм икультурнэ чІыпІэхэр кІэлэцІыкІухэм арагъэлъэгъух, чылысым

ащэх, къушъхьэ псыкъефэххэр къарагъэкlухьэх.

КІэлэцІыкІухэм Іофэу адашІэрэм шІогъэ ин зэрэхэлъыр къыхигъэщыгъ хэгъэгу кІоцІ ІофхэмкІэ Министерствэм иобщест-

веннэ Совет хэтэу Светлана Дорошенкэм. Ари мы Іофтхьабзэм хэлэжьагь.

Зэјукјэгъум икјэухым полицием хэт бзылъфыгъэхэр гухахъо хагъуатэу языгъэпсэфыгъо агъэкјо-

нэу кіэлэціыкіухэм афэльэіуагьэх. Ащ иджэуапэу іыгьыпіэм ипащэхэм уахьтэ къыхагьэкіи кіэлэціыкіухэм адэжь зэрэкіуагьэхэм пае «тхьашъуегьэпсэу» къараіуагь.

Спартакиадэм къыдыхэлъытагъэу

Адыгэ республикэ обществэу «Динамо» зыфиlорэр зызэхащагъэр ильэси 100 зэрэхъурэм фэгъэхьыгъэу волейболымкіэ зэнэкъокъоу щыlагъэм хэлэжьэнхэу хэбзэухъумэкіо къулыкъухэм ялыкіо командэ 12 къекіоліэгъагъ.

Купитіу хъухэу зэнэкъокъухэзэ анахь лъэшхэу 5 къахэкіыгъ: Джэджэ районым хэгъэгу кіоці Іофхэмкіэ иотдел, хэгъэгу кіоці Іофхэмкіэ Министерствэм иаппарат, вневедомственнэ охранэм, щынэгъончъэнымкіэ ыкіи хъыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкъухэм ягъэіорышіапіэхэу АР-м щыіэхэм якомандэхэр.

«Динамэм» ипащэ игуа-

дзэу, хэгъэгу кlоцl къулыкъум иполковникэу Александр Леваковым къызэриІуагъэмкІэ, командитіур зэдешіагьэмэ, текІоныгъэр къыдэзыхыгъэр зэнэкъокъум изичэзыу уцугъо ихьанэу къызщыдэлъытэгъэ системэм тетэу ар зэхащэгъагъ. Ящэнэрэ чІыпІэм пае щынэгъончъэнымкІэ Федеральнэ къулыкъум хэтхэр хьыкум приставхэм адешІэхи, счетыр 2:0-у атекІуагъэх. Финалым хэгъэгу кіоці Іофхэмкіэ Министерствэм иаппарат хэтхэр вневедомственнэ охранэм икъулыкъушІэхэм ащ фэдэ счеткІэ щатекІохи, апэрэ чІыпІэр республикэм щаубытыгъ. ТекІоныгъэр къыдэзыхы-

гъэхэмрэ призерхэмрэ щытхъу тхылъхэмкіэ, медальхэмкіэ ыкіи кубокхэмкіэ къыхагъэщыгъэх.

Шъугу къэдгъэкІыжьын, волейболымкІэ зэнэкъокъур республикэ обществэу «Динамэм» испартакиадэ къыдыхэлъытагъэу 2023-рэ илъэсым зэхащэхэрэм ащыщ. Ащ ыпэкІэ хэбзэухъумакІохэр дзюдомкІэ, футбол цІыкіумкіэ, щэрыонымкіэ зэнэкъокъугъэх. ТеннисымкІэ ыкІи физическэ ухьазырыныгъэу яІэр къызщагъэлъэгъощт зэнэкъокъухэр шышъхьэІу-Іоныгъо мазэхэм зэхащэ-

AP-м хэгъэгу кіоці юфхэмкіэ и Министерствэ ипресс-къулыкъу

Адыгэ Республикэм мылъку зэфыщытык**І**эхэмк**І**э и Комитет иунашъу

Хъызмэт зехьанымкlэ, оперативнэ гьэlорышlэнымкlэ фитыныгьэхэр, предпринимательствэ цlыкlумрэ гурытымрэ апыльхэм мылькумкlэ яфитыныгьэхэр хэмытхэу, зыми фэмыгьэзэгьэ кьэралыгьо мылькоу предпринимательствэ цlыкlумрэ гурытымрэ апыльхэм, ахэм ящыкlэгьэ инфраструктурэр зэхэзыщэрэ организациехэм, физическэ лицэхэу унэе предпринимателэу щымытхэм ыкlи хэбзэlахь шэпхьэ гьэнэфагьэу «Профессиональнэ хахьомкlэ хэбзэlахьыр» зыфиlорэм техьагьэхэм яунаеу ыкlи (e) пlэльэ кlыхьэкlэ (фэгьэкlотэныгьэ зиlэ уасэкlэ бэджэндыпкlэр зэраlахырэри къыхиубытэу) агьэфедэнэу аратырэм испискэ зэхьокlыныгьэхэр фэшlыгьэнхэм ехьылlагь

2007-рэ илъэсым бэдзэогъум и 24-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 209-р зытетэу «Предпринимательствэ цІыкІумрэ гурытымрэ Урысые Федерацием зыщягъэушъомбгъугъэным ехьылlагъ» зыфиюрэм ия 18-рэ статья ия 4-рэ Іахь, Адыгэ Республикэм и Законэу 2009-рэ илъэсым мэлылъфэгъум и 30-м аштагъэу N 258-р зытетэу «Предпринимательствэ цІыкІумрэ гурытымрэ Адыгэ Республикэм зыщягь эушьом бгъугь эным ехьылlагъ» зыфиlорэм ия 3-рэ статья ия 3-рэ Іахь, Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2018-рэ илъэсым чъэпыогъум и 11-м ышІыгьэ унашъоу N 215-р зытетэу «Хъызмэт зехьанымкІэ, оперативнэ гъэІорышІэнымкІэ фитыныгъэхэр, предпринимательствэ ціыкіумрэ гурытымрэ апылъхэм мылъкумкІэ яфитыныгъэхэр хэмытхэу, зыми фэмыгъэзэгъэ къэралыгъо мылъкум испискэ изэхэгъэуцонрэ икъыхэутынрэ япхыгъэ юфыгъо заулэмэ яхьылагъ» зыфиюрэм адиштэу унашъо сэшы:

1. Хъызмэт зехьанымкіэ, оперативнэ гъэlорышіэнымкіэ фитыныгъэхэр, предпринимательствэ ціыкіумрэ гурытымрэ апылъхэм мылъкумкіэ яфитыныгъэхэр хэмытхэу, зыми фэмыгъэзэгъэ къэралыгъо мылъкоу предпринимательствэ ціыкіумрэ гурытымрэ апылъхэм, ахэм ящыкіэгъэ инфраструктурэр зэхэзыщэрэ организациехэм, физическэ лицэхэу унэе предпринимателэу щымытхэм ыкіи хэбзэlахь шэпхъэ гъэнэфагъэу «Профессиональнэ хахъомкіэ хэбзэlахьыр» зыфиюрэм техьагъэхэм яунаеу ыкіи (е) піэлъэ кіыхьэкіэ (фэгъэкютэныгъэ зиіэ

уасэкІэ бэджэндыпкІэр зэраІахырэри къыхиубытэу) агъэфедэнэу аратырэм испискэу Адыгэ Республикэм мылъку зэфыщытыкІэхэмкІэ и Комитет 2022-рэ илъэсым чъэпыогъум и 31-м ыштэгъэ унашъоу N 355-р зытетымкІэ аухэсыгъэм зэхъокІыныгъэхэр фэшІыгъэнхэу, мы унашъом игуадзэ диштэу гуадзэр къэтыжьыгъэнэу.

- 2. Къэралыгъо мылъкум игъэзекІонкІэ ыкІи игъэфедэнкІэ отделым:
- 1) мы унашъор Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкlэкlо къулыкъухэм я Интернет-сайтэу http:/www.adygheya.ru зыфиlорэм ригъэхьанэу;
- 2) федеральнэ регистрэм хэгъэхьэгъэным, правовой экспертизэ шІыгъэным, Адыгэ Республикэм игъэцэкІэкІо хэбзэ къулыкъухэм яунашъохэр къэралыгъо

регистрацие шыгъэнхэм апае мы унашъом икопиерэ официальнэу ар къызыщыхаутыгъэм ехьыліэгъэ къэбархэмрэ Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ я Администрацие Іэкіигъэхьанхэу.

- 3. Мы унашъор зэрагъэцакІэрэм Адыгэ Республикэм мылъку зэфыщыты-кІэхэмкІэ и Комитет итхьаматэ игуадзэу Т. В. Непочатовам гъунэ лъифынэу.
- 4. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы унашъом кlyaчlэ иlэ мэхъу.

Комитетым итхьаматэу И. П. БОЧАРНИКОВА

къ. Мыекъуапэ, бэдзэогъум и 6, 2023-рэ илъэс

N 247 (Мы унашъом игуадзэ тисайт ижъугъотэщт).

Медаль 11 къафагъэшъошагъ

евымрэ текІоныгъэр къыдахыгъ. Мыекъуапэ грэпплингымкІэ иакадемие икуп джащ фэдэу тыжьын медалиплІи, зы джэрз медали

The Sales Pro

къылэжьыгъэх. Тибэнакlохэм зэнэкъокъум икоманднэ зачет апэрэ чlыпlэр къыщыдахын алъэ-кlыгъ.

Хэгьэгу зэфэшъхьафхэм къарыкlыгъэ спортсменхэр яlэпэlэсэныгъэкlэ мыщ пхъашэу щызэнэкъокъугъэх. Урысыем нэмыкlэу, Белоруссиеми, Армениеми, Узбекистани, Таджикистани, Киргизиеми ябэнакlохэр яшъыпкъэу ащ хэлэжьагъэх. Мыекъуапэ испортсменхэр кимоно зыщыгыгъэ ыкlи зыщымыгъыгъэ купитlумэ ахэтхэу бэнэнымкlэ яlэпысэныгъэ зынэсырэр къагъэлъэ-

гъуагъ.
Кимоно зыщыгъыгъэхэмкІэ Мыекъуапэ икІыгъэхэу Мирза Муртазалиевыр, Нажьэ Налбый, Чэужъ Аскэр, Хьаткъо Байзэт зэнэкъокъум ичемпион хъугъэх. Кимоно зыщымыгъыгъэхэмкІэ Нажьэ Налбыйрэ Ацамаз Марги-

Шы спортымкІэ зэнэкъокъу

Шы спортымкіэ Мыекъуапэ икубок шъхьэихыгъэ тиреспубликэ икъэлэ шъхьаіэ щыкіуагъ. Спортсмен 16 ащ хэлэжьагъ. Краснодар, Ставрополь крайхэм къарыкіыгъэ спортсменхэми мы зэнэкъокъум зыщаушэтыгъ. Шыхэм атесэу пэрыохъухэр зэпачыхэзэ, ахэм яіэпэіэсэныгъэ зынэсырэр къагъэлъэгъуагъ.

Шы спортым ишъэфхэр зыІэ къизыгъахьэрэ спортсменхэр сантиметрэ 80 зилъэгэгъэ пэрыохъухэм къялъагъэх. МыщкІэ текІоныгъэр къыдэзыхыгъэр Мыекъуапэ щыщ Кира Козловар ары. ЯтІонэрэ гьогум щызэнэкъокъугъэхэр сантиметрэ 90-рэ зилъэгэгъэ пэрыохъухэм къялъагъэх. Шэу Бомбит зыгъэ орыш эщтыгъэ, Мыекъуапэ щыщ Матвей Алексеевыр ары апэрэ чІыпІэр мы лъэныкъом щызыубытыгьэр. Ящэнэрэ гъогум щызэнэкъокъугъэ спортсменхэр сантиметри 110-рэ зилъэгэгъэ пэрыохъухэм къялъагъэх. Мыекъуапэ щыщ спортсменкэу Валерия Ткачевар апэу къэсыжьыгъ. Апэрэ чІыпІищыр къыдэзыхыгъэхэм Мыекъуапэ физическэ культурэмкІэ ыкІи спортымкІэ икомитет икубокхэр, имедальхэр, идипломхэр афагъэшъошагъэх.

Зэхэзыщагъэр ыкІи къыдэзы- гъэкІырэр:

АР-м лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкъэгьухэм адыряІэ зэпхыныгьэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр:

385000

къ. Мыекъуапэ, ур. Крестьянскэр, 236

> Редакциер зыдэщыІэр: 385000,

къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197. Телефонхэр:

Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79

52-16-/9
Редакцием авторхэм къаІихырэр А4-кІэ заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэкІэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сагырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахъ цІыкІунэу щытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкІегъэкІожъых.

E-mail: adygvoice@ mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр: УФ-м хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ

чІыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхьатыгьэ номерыр

Зыщыхаутырэр ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

ПИ №ТУ23-00916

ЗэкІэмкІи пчьагьэр 4366 Индексхэр П 4326 П 3816 Зак. 1147

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

Редактор шъхьа
Іэр

МэщлІэкъо С. А.

Редактор шъхьаІэм игуадзэр **Тэу З.** Д**з.**

ПшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр

ЖакІэмыкъо А. З.